

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Regale Sacerdotium Romano Pontifici Assertum

Sfondrati, Celestino

[Sankt Gallen], 1684

§. VIII. Sextus Canonicus Textus in Extravagante unica, si Fratrum, ne sede vacante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63125](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63125)

§. VIII.

Sextus Canonicus textus in Extravagante unica, si Fratrum, ne sede vacante.

Summaria.

- 1. *Historia Ludovici IV. Imperatoris.*
- 2. *Textus Extravagantis recitatus, & expensus.*

I.

Ro hujus Extravagantis majori explicatione sciendum est, fuisse conditam & promulgatam Avenione in Galliis à Joanne XXII. Pontifice, natione, studiis, promotione Gallo, quique ex Episcopo Avenionensi & Franciæ Cancellario Pontifex electus est anno MCCCXVI. teste Spondano ad eum annum. Multa hic Pontifex supremæ in Reges potestatis exempla reliquit. Nam Henrico VII. Imperatore vitâ functo, plures ex septem Electoribus Ludovicum Bavarum hujus nominis IV. pauciores Fridericum Austriacum Ludovici consobrimum, Imperatores nominant; Austriacus Romæ, Ludovicus Aquisgrani coronatus, Imperio in partes scisso, belloque civili, quo Germania diu flagravit, accenso. Causa discordiæ fuit, aut quòd Electores Ecclesiastici præteriti, nec ad electionem vocati Austriaco adhæserint, aut quòd iste, licet duo tantum & certa suffragia, pro se haberet, Colonienfis videlicet Archiepiscopi & Rudolphi Baviariæ Ducis ac Comitis Palatini: accedebant tamen alia duo incerta Ducis Carinthiæ, qui se Regem Bohemiæ, & alterius, qui se Marchionem Brandenburgicum ferebant. Ab utroque, Bavaro videlicet & Austriaco Legati Avenionem ad Pontificem missi, qui fidelitatem & obedientiam promitterent. Pontifex Legatis benignè auditis, Regium titulum electis, donec lis finiatur, permit-

permittit; diem tamen utrique dicit ad jus suum coram Apostolica Sede prosequendum, juxta Decretum Innocentii III. *in c. venerabilem de electione*. Ludovicus verò non tantum Imperatorem agebat, sed Gibellinos etiam in Italia concitabat, eorum armis & potentia Joannem in suas partes tracturus; Pontifex Austriacum, magna vi pecuniæ & Imperio promissis, in Italiam contra Ludovicum evocat, non armis tantum, sed etiam calamo Romanæ sedis infestum. Inter alios Guilielmus Okamus Franciscanus ad Ludovicum defecerat, multisque libellis auctoritatem Romanam impugnaverat. Magno prælio ab Austriaco Bayaroque Mildorfii pugnatum pro corona est. Victoria Bayaro cessit, Austriacus captus, & post triennii carcerem liber dimissus, nec multò post dolore & ærumnis confectus est, Princeps omnino & ipse Imperio dignus, si duos Imperium caperet. Summa rerum penes Ludovicum stetit, extincto æmulo, & arma in Italiam conversa: Ludovicus enim à Gibellinis, qui Italiam vastabant, imploratus, auxiliares copias contra Guelfos Pontificios misit: Pontifex instante præsertim Carolo IV. Francorum Rege Ludovicum monet, *Cæptis abstat: copias in Pontificem missas revocet: Imperiali titulo, dignitate & functionibus abstineat, donec de legitima electione doceat; nisi faciat, ipso facto excommunicationem incurrat.*

Datum est hoc diploma Avenione, Anno Pontificatus VIII. Gallis non tantum hunc actum Pontificiæ potestatis non impugnantibus, sed etiam urgentibus, sub quorum oculis bulla hæc data & promulgata est. (a) Sed Ludovicus indicto Norimbergam Episcoporum & Principum conventu, protestatus se Catholicæ Romanæque Ecclesiæ filium esse, omnemque reverentiam Christi Vicario debere, ad Concilium universale, appellat, jus illic suum demonstraturus. (b) Joannes Papa, ubi videt Ludovicum propositi tenacem haud moveri, excommunicationem & censuras vibrat, eumque Imperio abdicat: hinc enim verò Ludovicus in extrema prorupit: quæ tamen non illius culpa fuit, sed quorundam potius, qui aulam sequebantur, Doctorum, quique infamibus scriptis à schola Parisiensi postea concrematis, oleum foco addebant: impo-

(a) Vide Bzovium ad annum MCCXXIV.

(b) Vide Herwarth pag. 248.

in extravagante unica, si fratrum. ne sede vacante. 181
sturæ præsertim Uldarici Hagenohr Cancellarii, paullo post vitâ functi
malasque artes confessi, ut videre est in libello P. Niggelii Schyrensis
Benedictini, *de bonis operibus Ludovici IV.* Arma igitur à Ludovico in
Italiam & Romam translata.

Tertiam illic coronam accepit, nam secundam Mediolani jam
acceperat: Petrum quemdam de Corbaria, ex Religione minorum,
quem Nicolaum V. appellârunt, Pseudopontificem creat, (qui postea
Avenione in carcere diem obiit:) & Joanni opponit. Quo facto
omnium animos in Italia præsertim à se abalienavit, ut palàm defice-
rent, eumque in Germaniam reverti compulerint.

Anno MCCCXXXIV. Mortuo Joanne Benedictus XII. eligi-
tur Pontifex Maximus, ad quem missis Legatis renuntiare se dixit
Ludovicus titulo Regis & Imperatoris Romanorum, & absolvi pe-
tiit. (a) Sed absolute dilata, Legatio anno MCCCXXXVI. repeti-
ta, missisque Procuratores, qui nomine Ludovici contra Joannem
Pontificem, vel Ecclesiam Romanam olim facta, revocarent, & in
integrum restituerent, ablata Ecclesiæ redderent, donationes ab Im-
peratoribus factas confirmarent &c. Seque, nisi pactis & pollicitis stete-
rit, excommunicationi aliisque pœnis, etiam amissioni Regnorum &
Imperii, si hanc pœnam Pontifex decreverit, submittit: ubi planè
agnovit Ludovicus esse Pontifici jus fasque hanc pœnam infligendi:
Verba ipsius Ludovici in suo ad Papam diplomate 8. Martii Anno
MCCCXXXVI. hæc sunt: *Quod si intra tres menses alios prædictos mo-
nitioni prædicta non paruerimus cum effectu, & per alios tres menses
prædictos novem menses immediate sequentes de gratia expectati, monitio-
ni non paruerimus, ut præfertur, liberum sit Romano Pontifici, prout sibi
expedire videbitur, ad alias pœnas procedere contra nos, privando etiam
nos, si sibi videbitur, Imperiali, Regiâ, & quâlibet aliâ dignitate &c.* (b)

Responsum Legatis Ludovici: *Si cum Ecclesia & Deo in gratiam
redire vellet, Ochamum, Bonam gratiam, Michaëlem Casenatem, folles
discordiarum, dederet: Calumnias, suorum instinctu, in Joannem Pontifi-
sem passim, & publicè vulgaras, corrigeret: Edicto caveret, neminè deinceps
Imperatorem esse, vocarique posse, cujus electionem sedes Romana impro-
baret:*

Z 3

(a) Bzovius ad annum MCCCXXXIV. n. 7. Ex Chron. Alberti Argent. & Mutii
de rebus Germanis lib. 24.

(b) V. Bzov. ad ann. MCCCXXXVI. fol. 746. ubi integrum diploma Legatis
commissum recitat.

baret: Ipse Ludovicus se suumque Imperium nova electioni committeret: pacta denique cum Anglorum Rege, aliisque Regis Christianissimi hostibus rescinderet; hac, si faceret, ad Ecclesiam sinum receptum iri. Plerasque harum conditionum Bavarus iniit, nobilissimam iterum Legatione ad Pontificem missam: sed bellum Anglicum spem omnem præcidit; dum enim per oratores hæc petebantur, interim arma cum Eduardo contra Philippum Valesium, Galliarum Regem sociaverat, eumque in Belgio Vicarium constituerat, quo titulo Hollandiam, Geldriam, Brabantiam sibi Anglus adjunxit. Ergo ne Ludovicus in gratiam cum Ecclesia rediret, obstabat Gallus, ejusque offendendi metus. Maymburgus *de la decadenze &c. lib. 6. Anno cccxxxvii, initio.*

Anno MCCCXXXVIII. Eò res devenerant, ut Benedictus expugnato mitigatoque Philippi Francorum Regis animo, missaque etiam Roberto Duci Bavarie, & Ludovici ex filio nepoti, rosa benedicta, negotium in portu videretur: cum ex insperato omnia iterum turbata, Francofordiam Comitum Ludovicus indicit: Angliarum Regem Imperii Vicarium pronuntiat, Legatos suos Avenione revocat, & novum Germaniarum Patriarcham constituit, ac diploma vulgat, quo potestatem regiam in nullo casu Pontificie subjacere declamat, & qui huic Decreto non subscriberent, sacros, prophanos, Ecclesiarum, Monasteriorum, bonis omnibus movet. (a)

Mortuo Benedicto Clemens VI. Ludovicum Ecclesie civitates invadentem, diris iterum, & cum apparatu percutit, jubetque Imperii Electores, abdicato Ludovico alium Imperatorem eligere: Maymburgus *de la decadenze lib. 6. anno mcccxlvi.* Si negligenter, jus eligendi ad Pontificem devolutum iri: paruerunt Electores, electoque in Imperatorem communibus votis Carolo, Marchione Moraviae, hujus nominis IV. sequenti anno mcccxlvii. Ludovicus equo, dum ursum insequitur, lapsus, aut, quod alii dicunt, veneno periit. Eodem anno Ochamus fax omnium malorum extinctus est. Ludovicum prius sibi redditum, quam moreretur, & veniam peccatis suis, operumque DEIPARAE Virginis implorasse, quamplures historici tradunt apud Bzovium ad annum mcccxlvii. Et Maymburgus *lib. 6. de la decadenze de l'empire.* Nec negari potest fuisse Ludovicum Principem Imperio omnino dignum, & in quem omnes

(a) Vide Bzovium ad annum mcccxxxviii. à n. 8. Trithem. Nauclerum Generatione 45. ad annum mcccxxxviii. circa finem.

artes regnandi, cum magna pietate, munificentia, clementiâque confluxerant: & si pugnas cum Romanis Pontificibus aliorum potius consiliis, dolis, durtiâque promotas excipias, æternâ memoriâ dignum: de cujus virtutibus vide laudatum Patrem Niggelium, qui ex M. SS. codicibus Bibliothecæ Schyrensis §. 8. & 9. cap. 5. hæc recitat: *Benedicto successit Clemens VI. Quid hic iterum noster Ludovicus? Minime defuit cause. Nam alios de novo Legatos misit, qui serio cum omni animi demissione absolutionem (si qua opus habuisset) peterent; atque ut toti orbi innotesceret, quam obtemperantem se Apostolica Sedi stiterit, isdem chartam pergamenam sub sigillo suo magno commisit, eamque apertam, puram, mundam (biancam vocant) nullis tinctam litteris aliòve genere, (sic expressè lego in nostro M. S. auctore, quem propter venerandam antiquitatem in his bonis Ludovici nostri operibus passim sequor) eum in finem, ut quidquid summus Pontifex injungere, qualemcûq; pœnitentiâ, aut satisfactionem à Ludovico fieri vellet, id omne inscriberetur, &c. Attamen Legatos sensit perfidos. Nam chartam, ut iam dixi, litteris omnino vacuam insigni & inauditâ perfidiâ onerârunt; siquidem in gratiam Clementis scripsere Ludovicum liberè se fateri hæreticum, & illegitimè in Regem electum; id quod deinde publicè recitatum ansam dedit (si ansa fuit) Clementi ad anathemata, &c. Quidquid sit, ista omnia patientissimè tulit Ludovicus, & vel hæc solâ patientiâ maximos Imperatores superavit, quia se ipsum vicit: Maxima autem victoria est sui ipsius. Similis aut majoris perfidiæ erat ejus Cancellarius M. Ulricus Hagenobr Augustanus: Is cum sigillum Imperatoris cura sua demandatum haberet, accidit fortè, ut à nonnullis Magnatibus ob eas alienum contractum graviter accusaretur. Ubi ex jussu Ludovici per 18. aut 15. Prælatos se Norimbergæ purgavit, mox pristina dignitati restitutus est: asserebant enim Prælati, Cancellario contra jus & æquum esse factum. Interim perfidus iste Cancellarius omnem lapidem movit de vindictâ sumenda: Proinde Magnates illos ad Casarem gravissimè detulit, & eidem assiduus instigator fuit, ut ii Imperio pellerentur, omnibusque bonis suis: quanto citius existerentur: sed cum actum ageret, tale quid commentus est: Ludovicus iterato misit Legatos Avenionem ad Clementem, additis etiam litteris, in quibus promittebat debitam obedientiam Sedi Apostolicæ. Hæc prorsus opportunum sibi duxit M. Ulricus. Nam cum Casar ejus vindicem agere nollet, ipse sui vindicem in Casare egit. Etenim litteris aliis perfide fidei, & Casareo sigillo munitis inseruit, Pontificem esse bestiam illam de mare ascendentem, &c.*

rem &c. Atque hoc illius tam grande facinus eò usque latuit, donec id supremo iudici revelare placuit tali modo. Non enim multò post Ultricus gravi morbo correptus, inter acerrimos corporis animiq; cruciatus publicè fassus est, se unicam ferè horum malorum Pontificem inter & Imperatorem causam extitisse, eò quòd Ludovicus hostes suos secundùm suam toties repetitam petitionem e medio non sustulisset. Quòd ubi Casar rescivit, & unà ex Medicis intellexit, eundè ultra tres pluresvè dies in vivis haud futurum; tametsi, ait, sceleratus hic homo omni pœnâ & morte turpissimâ dignissimus foret, ego tamen ejus iudicium supremo iudici relinquo. Et cum dicto ubertim in lacrymas prorupuit: das grosse Weinen (refert M. S. noster auctor) und Klagen / das der Kaysler hått / kan niemand beschreiben / potuisset utique miserum hominem miserrimè perdere, nisi misericordiam patientis Christi in animum revocasset &c.

Carolus IV. Romæ coronatus est Anno MCCCLV. & materiam contentionibus, quæ adeò frequentes erant & perniciosæ, circa electiones Imperatorum sublaturus, Norimbergæ celebrem illam constitutionem edidit, quam vocant Bullam auream Anno Christi MCCCLVI. Innocentii VI. Anno IV. cum consensu & approbatione Legati Apostolici, Magnatùmque Imperii. Ceterùm ipse Carolus, priusquam à Sedis Apostolicæ Legatis, Petro Ostiensi Episcopo, & Egidio S. Clementis Cardinalibus nomine Innocentii, qui Avenione degebat, coronaretur, solemnijuramento donationes Romanæ Ecclesiæ olim ab Imperatoribus factas confirmavit, eique defendendæ se obstrinxit, ut videre est in ipso Caroli diplomate, apud Bzovium ad Annum MCCCLV.

Jam ad nostram Extravagantem à longo, sed necessario diverticulo redeamus. Cùm Gibellinorum factionibus armisque eodem tempore Italia turbaretur, quo à Joanne XXII. electionem suam confirmari Ludovicus petebat, adeò ut Italiæ Proceres pristinæ libertatis & Imperii admonitos, ad defectionem urgerent, ejectis Ferrariâ Romanis Præfectis, Joannes præsentem edidit extravagantem, in qua vacante Imperio interim à summo Pontifice, saltem per Italiam, jus Imperiale exerceri solitum dicit, jubetque Ludovicum electione adhuc dubiâ, & lite inter ipsum & Fridericum Austriacum necdum decisâ, Imperatoriis fascibus abstinere. Hodierno tamen jure post auream Bullam Vicarius Imperii est Dux & Elector Saxonæ, in partibus vid. Saxonici juris, & omnia illa

in extravagante unica, si fratrum, ne sede vacante. 185

illa potest, exceptis specialibus, quæ Imperator: in partibus verò Rheni, Sueviæ, Franconiæ Comes Palatinus, à quo hanc dignitatem Vicariatus transiisse in domum Bavaricam auctoritate Ferdinandi II. scribit sæpe laudatus Hermes in Fasciculo c. 23.

Audiamus jam verba ipsius Extravagantis. *Si fratrum & Coepiscoporum nostrorum, & aliorum quorumlibet jura illibata servari & ab omni fore dispendio diminutionis extranea cupimus, multò fortius pronostis, & Romana Ecclesia Sponsa nostra juribus & honoribus conservandis, ex injuncto nobis officii debito, Apostolica provisionis partes tenemur impendere, ne temporibus nostris usurpationis injuriam subeant. Sane in nostram & fratrum nostrorum deductum est notitiam, quòd vacante Imperio, cum in illo ad sæcularem judicem nequeat haberi recursus, ad summum Pontificem, cui in persona Beati Petri terreni simul & cœlestis Imperii jura DEVS ipse commisit, Imperii prædicti jurisdictionis, regimen & dispositio devolvuntur, & c. Nos igitur volentes nostris & Ecclesia Sponsa nostra juribus & honoribus in hac parte prospicere, & malis ac scandalis, quæ ex retentione, assumptione seu resumptione hujusmodi orta sunt hæctenus, nec non periculis animarum salubriter occurrere cupientes, presentium auctoritate monemus omnes sub excommunicationis pœna, & singulos cujuscunque status, præminentia, dignitatis aut conditionis existant, etiamsi Regiâ, seu aliâ quacunque præfulgeant dignitate, qui post vacationem Imperii absque nostra, vel Sedis prædictæ licentia hujusmodi Vicarii nomen assumpserunt, vel retinuerunt, ab usu, potestate, & exercitio supra dictis prorsus abstineant, & omnino desistant. Et ut quibuslibet parendi talibus tollatur occasio, omnes & singulos, qui hujusmodi vicariatus nomen retinentibus juramento fidelitatis tenentur adstricti à juramento hujusmodi, quantum ad hoc de potestatis plenitudine absolventes Apostolicâ auctoritate firmiter inhibemus eisdem, ne talibus, ut Vicariis vel officialibus Imperii aliquatenus pareant, vel intendant, & c. datum Avinione in domo Episcopali, pridie Calendas Aprilis, Anno. 1.*

Habemus in hac Extravagante Beato Petro cœlestis simul & terrestris jura Imperii commissa: quando sæcularis judicis copia non est, recurri ad summum Pontificem posse: si propter eligentium discordias Imperium & consequenter Ecclesia, cujus Advocatum Imperator agit, periclitatur; posse summum Pontificem Electis & Electoribus imperare, quæ componendæ paci neçessaria fuerint.

Ubi animadvertit, non esse aut negotii, aut intentionis nostræ examinare, quæ inter Ludovicum Imperatorem, summósque Pontifices contingere, id enim ab aliis præstitum est, multisque ambagibus plenum: id solum contendimus, quæ à Joanne XXII. Benedicto XII. & Clemente VI. contra Imperatorem, ejusque abdicacionem decreta sunt, in Galliis facta, & promulgata esse, & à Gallo ipsisque Electoribus probata, qui vivente adhuc Ludovico Bavaro Carolum IV. elegere, ut Clementis VI. mandatis obedirent: teste Maymb, *lib. 6. de la decadenze*. Et potissima ratio, quæ Pontifices remorata est, ne Ludovicum nunc armatum, nunc supplicem Ecclesiæ & Imperio restituerent, Galliæ Regum auctoritas fuit; qui nunquam Pontifices ad Imperium Ludovico adimendum, alterique dandum urfissent, nisi hanc in Pontifice potestatem agnoscerent; quis enim de Regibus æqui amantissimis sibi persuadeat, cum audirent, viderentque Imperatores citari, puniri, abdicari, coronas transferri, diplomata contra illos & sententias dici, scribique; eas in Gallia non tantum ferri, sed etiam promulgari, passuros fuisse; immo, ut fierent, omnino adlaborasse, si crederent nullam in Reges esse Pontifici auctoritatem? Plane ipsi Galli scriptores fatentur, Reges Galliæ inprimis apud Pontifices id egisse, ne Ludovicum in gratiam Regnumque reciperet, & Imperium Carolo conferret. Vide Morerum, in *Dictionario Historico in Vita Ludovici IV.* & Maymburgum *lib. 6. de la decadenze de l'empire, ad annum MCCCXL. & MCCCXLI. & MCCXLIII.*

